

Poština plačana v gotovini.

ANGELEEK

1925/26

ŠTEV. 8

Vsebina.

Drobtinice.	117
Iv. Langerhole: Skrbimo za svoje zdravje!	118
P. Krizostom Sekovanič: Zgodba o dragoceni japonski vazi.	121
April. (Pesem.)	124
Božidar: Materino srce.	125
Leop. Turšič: Naštevanka.	128
Leop. Turšič: Nepoklicani umetnik. (Pesem.)	129
Uganke.	130
Zagonetke štv. 1—4.	130—131
Rešitve zagonetk v 7. štv. od 1—4 . . .	132

Vrtec s prilogo Angelček (10 številk) stane za l. 1925/26
22 Din, Angelček sam 8 Din.

Urednik in izdajatelj: Jožef Vole, stolni kanonik v Ljubljani,
Pred škofijo št. 8.

Naročnino sprejema dr. Jožef Demšar, profesor
v Ljubljani, Sv. Petra cesta 80.

Rokopisi in rešitve naj se odslej pošiljajo na
naslov: Uredništvo »Angelčka« v Ljubljani, Pred
škofijo 8.

Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.

Rešilci zagonetk v 7. štev.

Janič Iva in Žavbi Francka v Zagorju ob S.; Božena in Milena Knez v Celju; Danica Zavrlova v Komendi; Jožef Remic v Šoštanju; Francka Gortnar v Železnikih; Demšar Brigita v Martinjvrhu; Mulej Anica v Sp. Lipnici; Jos. Škulj, Batič Vilko, Janez Kopač, Ivo Arhar v Št. Vidu n. Lj.; Karolina Barei, Murovič Miroslava, Jožica in Viktor Podlogar v Toplicah-Zagorje o. S.; Tilka Hauptman, Jože Weingerl in Ložnika Lah v Vel. Nedelji; Paternost Jožica, Kandare Mičika in Petrič Fr. iz Dan pri Starem trgu; Anton Orehek v Predosljah; Miška Jugovič in Šuštar Slavko, Rudo Ahčan, Keršnik Darko, Pance Jos. v Zagorju; Logar Emil v Mariboru; Greti Koren v Vel. Nedelji; Francišek Lenartič v Mariboru; Marija Golmajer v Radovljici; Minka Žnidar v Kamenju pri Boh. B.; Štolfa Malči. Pepica Lampret, Jug Vera, Gogala Minka, Beričič Pepica v Šk. Loki; Jernej Kladnik v Zadobrovi pri C.; Rado Radešček v Tomačevem; Hrovatin Boris, Kessler Joško, Marjan Kremžar, Molk Anton v Ljubljani; Jožef Bergant, Tonček Jeraša v Št. Lenartu; Čebular Rozalija, Zinka Golob, Koželj Ivanka, Laznik Dragica, Šticher Antonija, Vida Vodopivčeva, Planinšek Franja, Simončič Matilda, Drnovšek Iva, Čopar Martin, Strgar Ivan, Sršen Anton, Trebušak Maks, Vahtar Lojze, Matko Zvonko, Groznik Ana, Blažič Darinka, Rus Rado, Drnovšek Marija vsi Toplice pri Zagorju o. S.

Žreb je določil nagrado Danici Zavrlovi, Komenda.

Razpis nagrade.

Kot nagrado za rešitev vseh zagonetk v Angelčku št. 8 razpisujemo: škatlico za peresnike in svinčnike ali zbirkovo raznobarnih svinčnikov ali 2 žepni rutici ali „Šolski molitvenik“ ali molitvenik „Pri Jezusu“ ali vezan Angelček 1921 in 1922 ali kako drugo mladinsko knjigo iste cene, kot je katera izmed naštetih stvari. Nagrado pa more dobiti le en rešilec, katerega bo določil žreb.

Lepo prosimo, porabite čas velikonočnih praznikov v to, da nam pridobite novih naročnikov! Starši, darujte „Vrtec“ in „Angelček“ pridnim otrokom za piruhe!

**Dobe se še vse številke Angelčka in
Vrtca tekočega letnika 1925/26.**

otrokom prijatelj, učitelj in voditelj

Štev. 8.

Ljubljana, 1925/26

XXXIV. tečaj

Drobtinice.

*Reci besedo: mati! — Dvoje milih očes
te pozdravi kot dvoje zvezd z jutranjega neba.*

—
*Reci besedo: mati! — Gora dobrot se
dvigne pred teboj, gora nebotična in širna do
obzorja.*

—
*Reci besedo: mati! — Luč ti posije z
neba, solnce najmočnejše in najzvestejše člo-
veške ljubezni.*

—
*Reci besedo: mati! In kakor tih očitek
in globoka bolest gre skozi marsikatero dušo.*

Skrbimo za svoje zdravje!

3. Čuvajmo se bolezni.

Kdo bi vam mogel našteti vse bolezni! Preveč jih je. In vse so našemu zdravju sovražne. Domala vsaka bolezen namreč vsaj oslabi telo, da je sprejemljivo za nove bolezni.

Kako naj se postavimo boleznim v bran?

Náte nekaj navodil!

Mnogi izmed vas ste že od zibeli bolj slabotni. Imate znabiti slabo kri. Najbolje je, če se obrnete na zdravnika. Ta vam bo že določil, kakšna bodi vaša hrana, kolikšno vaše gibanje, počitek, stanovanje. Zdravnika vestno poslušajte! Skrbite pa si zlasti v toplem letnem času za zdrav zrak in za solnce!

Jako nezdravi so prostori, kjer je veliko dima in veliko prahu. Kdor mora bivati ali delati v takih prostorih, se mora pač večkrat umiti.

Stari narodi so se mnogo umivali — zdi se nam, da mnogo več kakor sedanji rod. Gotovo jim je tudi to pripomoglo, da so bili trdnega življenja in so dosegli častitljivo starost. Sedanji rod pa vodo pre malo ceni. Spominjamo le na Jude, ki so sedali kmizi vselej z umitimi rokami. Kakšen pa séde marsikateri otrok za mizo!

Pazite tudi na to, kako boste sedeli v šoli, doma, pri pisanju, pri šivanju, pri ročnih delih. Marsikdo sedi sključen v dve gubi in s tem svojemu zdravju škoduje. Kri se tako ne more pravilno pretakati.

Pravtako ni zdravo, če kdo leži v postelji zvit kot mačka na peči. Ali če je kdo odet čez glavo — od strahu ali kaj? — in še tisto malo dobrega zraka ne

more vdihavati, kar ga je v spalnici. S takim pokrivanjem tudi preveč mehkužite svoje telo. Prehod iz topote na hladno — četudi v sobi — provzroči prehlajenje, nahod; vse to pa naše telo slabí.

Kratko in malo ni zdravo, če odrasli male otroke strašijo, in pravtako ni zdravo, če se otroci med seboj strašijo. Slabo je za otroke v vsakem oziru, če je vedno na vrsti bavbav, pa sova in črni mož, parkelj, cigan, in kakor se ti strahovi še imenujejo. Marsikdo dobi od takih strahov za vse življenje bolehavost: božjast, pohabeljene ude, slaboumnost... Kaj je tega treba!

Varujte se tudi prepiha! Nikdar ne sme biti odprto v sobi okno, ki je ravno nasproti vratom, in vrata obenem, če so ljudje notri. Ali okno, ki je drugemu oknu nasproti. Marsikdo si je že ob prepihu kupil kal bolezni za vse življenje: jetiko, posledico pljučnice, skrnino, ali kaj podobnega. Če je pa soba prazna, so pa okna lahko navzkrižem odprta, in se nič ne bojte, da bi vam premočan prepih napravil škodo na šipah.

Če ti je vroče, nikoli nikar na hladnem ne počivaj! Zlasti ne pij mrzle vode, če se misliš le malo oddahniti. Voda je zdrava pijača, neprevidni ljudje pa tudi v njej najdejo strup. — Če te je dobil dež pri delu, pojdi domov, pa se takoj preobleci. Če imaš mokre nogavice, se preobuj takoj, ko prideš domov. Pravtako stôri, če si moker od potu: brž se preobleci, ko prideš domov! Če si ves pregret, ne sedaj na zemljo, zlasti ne spomladi in na jesen, najmanj pa pozimi. Ali ne bereš, da je že marsikdo uprav v snegu obsedel in zaspal? — Ne hodi spomladi prezgodaj bos in ne odlagaj prehitro tople obleke. Če ti je na poti vroče, smeš vrhnjo obleko sleči in jo nesti

v rokah, dokler hodiš; kadar pa počivaš, jo vsaj ogrni, če je že ne maraš obleči. Nič ne de, če ti je še vroče. Bolje je to, kakor če bi te stresel mraz.

Pazi tudi na pravilno dihanje! Ne dihaj skozi usta, ampak skozi nos! Tega se spomni zlasti ob mrzlem zimskem času, ko je razloček med zunanjim hladom in med notranjo telesno toploto včasih prav velik. Sapa, ki gre skozi nos v notranje dele telesa, se spotoma pregreje, da ti ne bo škodovala. Sapa pa, ki gre naravnost skozi usta, pride prehladna do pljuč. To pa prinese lahko hude bolezni.

Če si preveč zasopljen, ne govor! Počakaj, da se pomiriš, potem šele povej, kar moraš. Tudi nikar ne jej in ne pij, če si preveč zasopljen. To je že marsikdo bridko obžaloval.

Nikdar ne uživaj nezrelega sadja! Tudi je najbolje, če ješ olupljeno sadje, zlasti še tam, kjer je sadje blizu velikih cest in se na njem nabira mnogo prahu. Koščičasto sadje (češlje, črešnje) je posredno previdno, nikdar s hlastajočo požrešnostjo.

Ne jej, česar ne poznaš! Mnogo na zunaj lepih sadežev nosi v sebi strup. Slišal si že o volčji črešnji, bral gotovo o strupenih gobah. Mušnico gotovo poznaš; ta je ena izmed najhujših strupenih gob.

Vsaka sapica, vsaka malenkost ti pa spet ne sme škodovati. Utrjuj se, toda polagoma, ne skokoma. Človek marsikaj prenese, samo preboječ ne sme biti, preveč predrzen pa tudi ne.

Mnogim boleznim boš zaprl vrata, če se boš držal teh navodil.

Če boš pa uvidel, da je bolezen resna, kmalu pokliči zdravnika! Ne čakaj, ne odlašaj, češ, bomo že še videli, kako bo. V začetku bi zdravnik mogoče še lahko pomagal, kesneje pa ne more več. Ljudje pa

potem godrnjajo, češ ta zdravnik nič ne ve — ni za nič. Ve že, in v takem slučaju samo eno, namreč to, da ne more nič več pomagati.

Če boš tako vse storil za svoje zdravje, kar je v tvojih močeh, boš imel lahko mirno zavest, da nisi vedoma in prostovoljno prestopal tiste zapovedi, ki veli: »Ne ubijaj!« to je: ne kvari zdravja! Zdravje je boljši zaklad ko skrinja zlatá.

P. Krizostom Sekovanič:

Zgodba o dragoceni japonski vazi.

Lorenco me je gledal začudeno.

(Konec.)

Ni razumel, zakaj sem mu povedal to zgodbo. Trpko sem se nasmehnil in mu razložil njen pomen:

Naša telesa so še vse bolj dragocene posode, kot je bila Halkarjeva japonska vaza. Ta vaza je bila vkljub svoji krasoti in umetnosti končno vendarle človeško delo. Naša telesa pa so božje delo — božja umetnina. Halkarjeva vaza je bila prazna. Naša telesa pa niso prazna, ampak so bivališče Najvišjega in Najsvetejšega. Saj pravi tako lepo apostol: »Ali ne veste, da ste tempelj božji in da prebiva sveti Duh v vas?« (1. Kor. 3, 16.)

Kralj Halkar je dobro poznal veliko vrednost svoje japonske vase. Zato je tudi skrbel zanjo. Vsak dan je romal k nji s svilenim robcem v roki in jo obriral na notranji in zunanj strani; niti enega praska ni trpel na njej. Najzanesljivejše vojsčake svoje je postavil za čuvanje te umetnine, in razen kralja in teh čuvajev ni smel nihče stopiti v prestolno dvorano.

Lorenco, ali poznaš veliko dragocenost svojega telesa? Ali skrbiš, da je tvoje telo čisto in snažno zunaj in znotraj, to je v srcu? Ali si postavil stražo pred to dragoceno svetišče, da bi ti ga kdo ne oškrunil in porušil? O, imel si stražnike! Svojega angela varuha, svojega zaščitnika sv. Lavrencija in prečisto nebeško mater Marijo — imel si jih, pa si jih odgnal od sebe — in prišel je sovražnik, pa je strl velikansko dragocenost tvoje nedolžnosti. — In dalje:

Halkarjeva dragocena vaza ni bila samo snažna, ampak je bila tudi okrašena spodaj in zgoraj z zlatom in z mnogimi najdražjimi biseri. Glej, tudi ti bi moral imeti v notranjosti svojega nedolžnega telesa — v srcu — bisere prelepih čednosti. Ali jih imaš?

Nimaš jih! Vse si zapravil, vse pogubil!

O Lorenco, pomisli, kaj se je zgodilo s hudobnim kraljevičem, ko je razbil Halkarjevo dragoceno vazo. S sulicami preboden je umrl v cvetu svoje dobe.

In kaj bo s teboj, Lorenco? Ali ne veš, kaj pravi apostolski učenik: »Kdor pa oskruni tempelj božji, tega bo Bog končal. Zakaj tempelj božji je svet, in to ste vi.« (1. Kor. 3, 17.)

* * *

Lorenco me je razumel. Razumel je zgodbo o dragoceni japonski vazi in zgrozil se je v dno duše. Solza mu je zdrknila prek lic. Toda to ni bila solza pokore, ampak solza strahu in groze pred bližajočo se pogubo. — Rahlo se je priklonil ter odšel — — —

* * *

Sedem let je že minilo od tistega dne. Nikdar več se nisva srečala z Lorencom, a vedel sem, da je njegovo življenje nad vse žalostno. Nešteto mladeni-

čev je sam zvabil v greh in jím zdrobil nedolžnost njih dragocenih src.

Sinoči pa se je dopolnila nad njim povest o dragoceni japonski vazi. Sredi veselih priateljev se je vračal od popivanja domov. Naenkrat se je zgrabil za srce ter se zgrudil. Tovariši so ga dvignili – bil je mrtev.

Odkar je zapustil zavod, je hodil neprestano po poti greha. Greh ga je vkoval v težke verige, in iz teh se ni mogel več rešiti — postal je žrtev greha.

Tretje leto je že obiskoval rimske univerze; bil je veliko upanje svoje matere.

Pa je posegel Bog vmes in ga končal.

* * *

»Končana je povest o dragoceni japonski vazi,« je dejal končno pater Roberto strmečim gojencem, »končana zgodba o nesrečnem Lorencu. Dostavil bi rad le še par besedi: Tudi vsako vaše srce je dragocena japonska vaza, in iz nje raste bela lilija. Pazite, da vam kdo ne razbije teh vaz! Pazite, da vam kdo lilij ne potrga in ne poteptá!«

Pozvonilo je. Po dva in dva so se podali gojenci v kapelo ter opravili tam večerno molitev.

Čudno! Tisto noč so imeli vsi enake sanje. Vsem se je zdelo, da vidijo pred seboj krasno japonsko vazo in iz nje da raste srebrna lilija.

April.

Hej, nagajiva prikazen
jaz sem varljivi april:
devetkrat na dan sem prijazen,
devetkrat na dan nemil.

Klobuk — ta bo zoper solnee,
dežnik je ob vihri rabljiv —
daj mi oboje, Tonček,
bodi tako ljubezniv!

Materino srce.

Blizu polnoči.

V beli postelji leži bolan deček. Obrazek mu žari od vročine. Nemirno premika roke po mehki odeji. Govori zmedene, divje besede. Kot pojemajoča luča goré njegove oči.

Ob postelji sedi njegova mati. Ljubečih oči in skrbnih rok čuje ob otroku. Z vsemi močmi ga brani pred sovražno boleznijo. Že dolge dneve in noči je pri njem. A truden spanec ne sme pasti na njene oči.

Nocoj je najhujša noč. Materino sreča trepeče v strahu in bolesti. Kaj bo z dečkom?

Počasi odbije polnočna ura. Tedaj izpregovori v sobi tuj glas: »Zakaj mi braniš dečka? Dovolj skrbi in žalosti ti je že naredil. Bodi vesela, da ti odvzamem to breme.«

Pogleda mati kvišku, se zdrzne in vidi pred seboj dolgo, bledo postavo, zavito v siv pajčolan. Prikazen se nagne k dečku in mu položi trdo roko na sreč.

»Ne, ne!« zakliče mati in odtrga trdo roko od dečkovega srca. »O, pusti mi otroka! Na svojem srcu sem ga nosila in rada ga imam, in če je hudoben, potrebuje še bolj moje ljubezni.«

Pa izpregovori bleda, dolga postava — Bolezen: »Če ga hočeš obdržati, se moraš pripraviti na težke žrtve.«

»Vse bom prenesla!« vikne mati.

»Tedaj polagam vse muke in vse bolečine, ki jih otrok zdaj trpi in ki jih bo še trpel, nate, mati! Vse to moraš ti pretrpeti v tej eni noči.«

»V tej eni noči?« vzdihne materino telo. Groza je je spreletela pred strašnimi mukami. — A srce materino ostane junaško.

»Vse bom pretrpela,« reče srce. »Le dečka pusti!«

Pa pravi Bolezen: »Če ti bo prehudo, me hitro pokliči. Pridem in ti bolečine odvzamem. Toda otrok bo potem umrl.«

»Nič mi ne bo pretežko!« —

»Jaz vzamem dečku lahko le to, kar je mojega,« pravi Bolezen. »Za menoj pa pride še nekdo, in tudi ta bo položil roko na dečkovo srce.«

Bolezen odide.

Neslišno pa stopi čez prag druga prikazen. V sobi postane naenkrat čudno hladno. Ob postelji stoji — kraljica Smrt. Neustrašeno ji stopi mati nasproti.

»Bolezni sem ga iztrgala, zdaj pa se bom borila tudi s teboj za svojega otroka,« dé mati s tresočimi ustnicami.

»Bom ti milostna tudi jaz,« pravi kraljica Smrt. »A prevzeti boš morala nase silno trpljenje.«

»Naj bo karkoli! Vse bom prenesla!«

»Vsa hudobija in vsa žalost, ki ti jo bo naredil tvoj sin, če ostane pri življenju, in kar bo hudega sam doživel — vse to pride nate v tej eni noči.«

»V tej eni noči?« vzdihne materino telo.

»Če ti bo pretežko, me hitro pokliči. Pridem in ti odvzamem trpljenje. Toda otrok bo potem umrl!«

»Za sinka hočem vse pretrpeti,« reče pogumno srce. — In smrt izgine iz sobe.

Mati se je zgrudila v silni bolesti na tla. Vse muke, vse bolečine so padle na njo. Telo je vzdihovalo, kri je ječala, a srce je ostalo močno in ni do-

volilo, da bi izmučena usta zaklicala na pomoč. In šla je vsa bridkost skozi materino srce. Toda še silnejša žalost se je razlila nad njo.

Videla je mati vse korake, ki jih bo hodil njen sin po poti grdega življenja. Gledala je, kako greši zoper vse zapovedi; vidi ga v ponižanju in sramoti. In njena duša je vzdihala in grenko, grenko jokala, a srce ostane močno in junaško. Ko pa vidi, kako stopa njen sin na morišče, da mu rabelj izmije grehe z njegovo lastno krvjo, takrat zaihti materina duša v najljutejši boli in do smrti utrujena že hoče zaklicati na pomoč.

»Miruj! Ne prosi!« ji svetuje krvaveče srce. »Pusti, da izpijem zadnje bridke kaplje.«

Nalahno se odpró vrata, in vstopila je kraljica Smrt.

»O materino srce, spoštujem te!« Resna in slovesna je bila ta beseda. »Med nebom in zemljo ni sem našla ničesar, kar bi bilo tebi podobno. Vstani, mati! Pustum ti sina. Tvoje trpljenje ga je očistilo. Dober fant bo.«

Globoko se je priklonila kraljica Smrt pred materinim srcem in je izginila.

*

»Mamica, kje si?« je poklical deček. Mati je hitela k postelji in vzela sinka v naročje.

»Kje si bila, mamica? Klical sem te. Ali me nisi slišala?«

»Bila sem globoko, globoko v trpljenju zate, moj sinko.«

»Zame? Ah, jaz sem te pa v težkih sanjah iskal in te nisem mogel najti. Zdaj te pa spet imam, moja dobra mamica!« In ovije drobne roke okrog materinega vrata in mamico vroče poljubi.

»Toda, mamica, kakšna si? Tako čudna, tako tuja kot nikoli poprej?«

»Kakó, otrok moj? —

»Tvoji lasje so vsi beli — prej so bili zlati.«

»Ah, trpljenje, ki sem bila vanje potopljena zate, otrok moj, je pobelilo moje lase.«

Deček je položil svojo glavico na materino srce in je zajokal.

In njegove solze so padale kot tiha rosa na razboljeno materino srce. Pod solzami pa so vzevetele materi spet vse rože, ki jih je tisto trpljenje požgalo.

Leop. Turšič:

Naštevanka.

Enkrat ena je ena —
loka je že razcvetena.
Enkrat dve je dve —
mene nožice srbé.
Enkrat tri je tri —
vse ozračje žgoli, žgoli.

Enkrat štiri je štiri —
kdo razigrano mi krveo umiri?
Enkrat pet je pet —
hajdimo, hajdimo v pisani svet!
Kdor že naštevanko dobro umeje,
zunaj naj ptičke in cvetke prešteje!

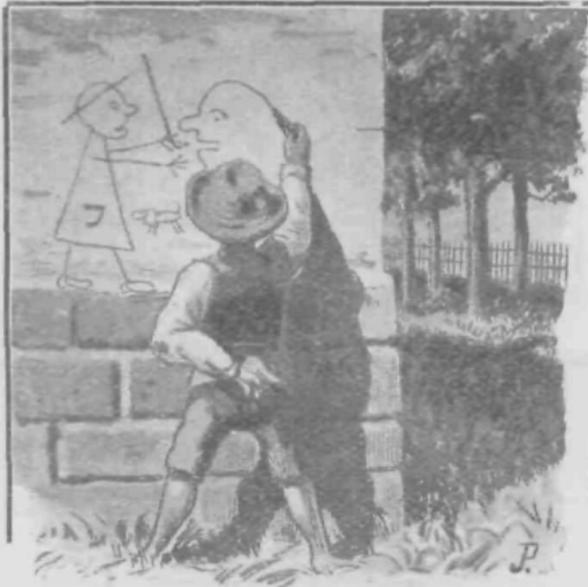
Leop. Turšič:

Nepoklicani umetnik.

Na plotove, lope, hiše
Cmokov Janko rad nariše
kratkočasne umetnine,
zdaj možičke, zdaj zverine,
kakor jih samo on zna —
kajpak lepe, kar se dá.

Pa recite, da ni tič:
Črta ena! — Ni še nič.
Črti dve! — So že noge.
Vegast krog! — Že tu je glava.
Še en tak — je vsa postava.
Kar še manjka, par potez —
mož gotov je kot zares!

Ampak, ampak — kaj pa to?
Z vrta gleda ga nekdo:
Ena, dve in tri in hop —
že drži za lás ga šop.
Najprej vik, potem pa jok —
bore slikar Janko Cmok!

Uganke.

Česa črevljar najprej pričakuje, preden začne šivati?

(Šeitime skozi Luhnjo.)

Kdaj je norec najbolj pametan?

(Kada molči.)

Peče noč in dan, pa vendar ne zgori. Kdo?

(Koprije.)

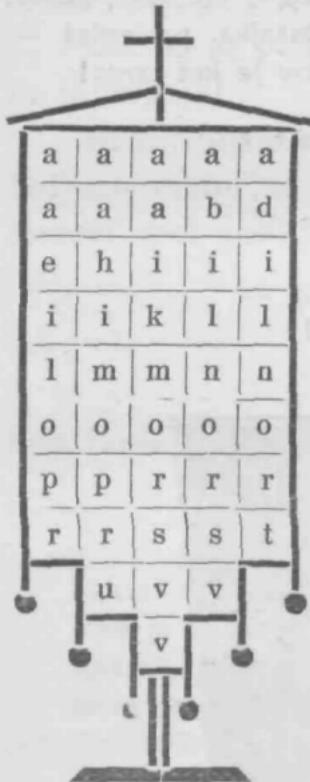
Kdo je povsod doma?

(Polz.)

Katero blago kmetu največ nese?

(Kokosí.)

1. Bandero.

Dobite v tem banderu sledeče pomene:

naziv vernega popotnika,
južno sadje,
velikonočna jed,
ime apostola,
del sv. maše,
ime apostola,
gora v Sv. deželi,
nekaj iz Jezusovega trpljenja,
žensko ime,
samoglasnik.

Po sredi boste brali času primeren pozdrav.

2. Posetnica.

(Jožica Beričič.)

Mica Larin

Kaj je ta žena po poklicu?

3. Zvezda.
(Nace Cuderman.)

4. Ribič.
(Štefan Jerko.)

(Rešitev in imena rešilcev – ki se sprejemajo le tekom 10 dni po izidu lista In objavijo le imena onih rešilcev, ki bodo rešili vse zagonetke – v prihodnji številki.)

1. Rešitev križa v 7. štev.

V

o	k	o						
s	r	p						
t	u	l	i	p	a	n		
d	r	u	ž	i	n	a		
k	e	r	u	b	i	n		
			r	j	a			
			S	e	m			
			K	r	n			
			l	e	d			
			M	e	š	k	o	
S	t	a	n	i	s	l	a	v
	p	r	a	t	i	k	a	
	k	o	l	e	d	a	r	
j	u	g	o	v	z	h	o	d

V križu je rešitev.

2. Rešitev črkovne podobnice v 7. štev.

Medveda ne naučiš plesati en dan.

3. Rešitev podobnice v 7. štev.

(Po številu lastovic na žicah [počenši s prvo] vzemi
dotično skupino črk.)

Prišla je znova vesela pomlad.

4. Rešitev uganke v 7. štev.

Na vrh bo prišel 10. dan. 9 dni pride 9 m visoko,
naslednji dan bo napravil še 3 m, pa bo na vrhu.